

NENAD ŠEGVIĆ

Estragon je moj Hamlet

Razgovarao **Bojan Munjin**

Nenad Šegvić bavi se glumom već gotovo pedeset godina. U Hrvatskom narodnom kazalištu Ivana pl. Zajca u Rijeci odigrao je sve što se moglo odigrati, bio je prvak i direktor Drame toga kazališta i vjerojatno bi tako dogurao do mirovine da prije petnaest godina nije odlučio osnovati nešto kao *teatro piccolo*, malo kazalište u Rijeci pod nazivom HKD Teatar. Ni to mu nije bilo dosta pa je 1994. u Rijeci osnovao Festival malih scena koji je danas jedan od respektabilnijih europskih kazališnih festivala. U počast ovih krupnih objektivnih brojki razgovaramo s Nenadom Šegvićem o njegovu načinu zalijevanja osjetljive biljke koja se zove – kazalište.

Kako je osnovan HKD Teatar u Rijeci?

► Godine 1993. rođen je HKD Teatar i to je, moram reći, bilo razdoblje kada sam ozbiljno razmišljao da se prestanem baviti kazalištem ili da odem u neko drugo dramsko kazalište. Velika scena HNK-a Ivana pl. Zajca u Rijeci postala mi je dosadna s nekimv kostimiranim komadima koje smo u to vrijeme igrali. Iako sam ja u "Zajcu" odigrao sve što se moglo odigrati, što je važno za jedan glumački put, došlo je do zasićenja, uz činjenicu da sam ja uvijek bio skloniji suvremenom repertoaru. U to vrijeme počeo je rat, nije bilo novca, iako sam ja još prije kao direktor Drame HNK-a u Rijeci pokušao u foajeu kazališta ustanoviti komornu scenu. To je krenulo jako dobro, ali zbog predstava koje su igrale na velikoj i maloj sceni, morali smo prekinuti s komornom scenom. Drugi je pokušaj bio da u lutkarskom kazalištu napravim malo kazalište, ali tu se pojavio problem grijanja u večernjim satima...

Nenad Šegvić

... i onda se pojavio Larry Zapia...

► Da. U trenutku kada sam razmišljao da napustim kazalište ili odem iz Rijeke, u Rijeku se nakon Akademije vratio mladi redatelj Larry Zapia. Onda smo nas dvojica otišli u Hrvatski kulturni dom na Sušaku i zamolili direktoricu, gospođu Petrović, da nam bar besplatno ustupi prostor, a

Odigrao sam oko 170 velikih uloga, među njima je bilo svega i svačega, ali na kraju pomislim, kada vidim dobre predstave i sjajne glumce, kako ipak svatko ne može biti glumac i to je živa istina.

mi bismo pokušali formirati mali ansambl koji bi u tom prostoru napravio predstavu. Odlučili smo se za komad *Tko se boji Virginije Woolf*, ja sam zamolio scenografa Dorijana Sokolića i njegovu suprugu da nam pomognu, rekvizite i kostime skupljali smo kod poznanika, snalazili smo se kako smo znali i na kraju smo uspjeli predstavu dovesti do kraja. Dana 15. listopada 1993. bila je premijera, *Virginia Woolf* je pobrala silan uspjeh, a pokojni Dalibor Foretić napisao je studiju o toj predstavi, jednu od najboljih kritika koju pamtim u svom životu. I tako je krenulo.

Uz malo kazalište, nekako u isto vrijeme počeli ste razmišljati i o festivalu malih scena?

► Iako je bio rat, iako smo startali u najgore vrijeme i iako su plaće bile male, naše su predstave uvijek bile pune. *Iza Virginije Woolf* slijedila je *Čelava pjevačica* koju igramo već 16 godina, prije nekoliko dana odigrali smo sto šesnaestu predstavu, a onda je došla ta famozna predstava *Čekajući Godota* koja je po mom dubokom uvjerenju bila jedna od najboljih predstava hrvatskoga glumišta u to vrijeme. Radili smo klasike na nov način,

Sinhfoto: Dražen Šokčević

E. Albee, *Tko se boji Virginije Woolf?*, HKD Teatar Rijeka, režija Larry Zapia, Edita Karadole, Alen Liverić, Sabina Salamon, Nenad Šegvić

Sinhfoto: Željko Jemelčić

E. Ionesco, *Čelava pjevačica*, HKD Teatar Rijeka, D. Orlić, E. Karadole, M. Geml, N. Šegvić, Z. Botić i Z. Kolak Fabijan

Radili smo klasike na nov način, hitove koji su se pojavljivali u svijetu i pokušali smo financijski preživjeti

hitove koji su se pojavljivali u svijetu i pokušali smo financijski preživjeti. U to vrijeme otišao sam gradonačelniku Rijeke Slavku Liniću, zamolio za pomoć i on je pomogao koliko je mogao. Iste večeri, nakon premijere *Virginije Woolf*, razgovorao sam s Daliborom Foretićem da napravimo festival malih scena u Rijeci. Tada su se u Hrvatskoj počele javljati male teatarske skupine, tražio sam od njega da napravi selekcijski izbor i Dalibor je to prihvatio. S obzirom da je Dalibor pratio sve teatarske scene bivše države, ne samo profesionalne nego i amaterske, za njega to nije bio nikakav problem, a gospodin Linić je opet financijski uskočio svim svojim srcem jer mu je bilo stalo da se u Rijeci događa nešto

takvo. Prvo je to bio samo festival predstava iz Hrvatske, a onda smo počeli pozivati i teatre iz inozemstva.

Kakva je bila prvotna koncepcija festivala?

Ja sam želio blizak kontakt glumaca s publikom pa dakle i sve one predstave koje mogu pružiti takav doživljaj. U to vrijeme, takvih predstava u Hrvatskoj nije bilo mnogo, ali u Zagrebu se događalo nešto, u Splitu isto tako, kontaktirali smo sa Slovincima: sve ono što je moglo zaintrigirati publiku na živ i neposredan način nama je bilo zanimljivo. Tu je bio Rene Medvešek, *Izbacivači* iz *Exita*, cijeli niz mladih glumaca prodefilirao je kroz festival i kroz predstave HKD-a. Osim toga, mi smo stvorili svoju publiku, vrlo različitu od one koja posjećuje predstave HNK-a u Rijeci. S vremenom su se želje povećavale, počela su dolaziti inozemna kazališta, ali uvijek smo muku mučili s financijama... Moram reći da nas Ministarstvo kulture vrlo slabo prati, čak i danas, kada Festival malih scena ima respektabilan međunarodni značaj. Nakon Dalibora Foretića, selektori festivala bili su

Darko Lukić, poslije Jasen Boko, a posljednjih pet godina Hrvoje Ivanković, s kojim sam uspostavio možda najbolju i najprisniju komunikaciju. S njim je Festival malih scena doista rastao i njegova je zasluga što je festival danas na mjestu na kojem jest.

Ipak, bilo je i slabijih sezona...

► Kušnje su se pojavile nakon četiri godine. Moram reći da ono što je te godine Dalibor Foretić doveo na festival, ja iz toga nisam mogao stajati. Došle su predstave zato što je netko nekome bio simpatičan, ja sam protestirao, Dalibor se na mene ljutio, ali morao sam mu reći da, ako tako nastavimo, to neće biti dobro za festival. Bio je to ključni trenutak: ja sam tada inzistirao, a tako činim i danas, da se u Rijeku moraju dovesti najbolje predstave. U redu, ima boljih i slabijih sezona

posvuda, ne možeš uvijek dobiti ono što želiš... Tu su onda neprospavane noći, muke u glavi kako dalje, da li uopće dalje ili sve ostaviti, ali evo... guramo do danas.

U posljednje četiri godine Festival malih scena stekao je međunarodnu reputaciju. Možete li izdvojiti najznačajnije predstave festivala u tom nizu?

► Iстина je da festival ima ovakvu reputaciju, ali ove godine kao da smo opet na početku. Dobili smo jako malo sredstava pa dvije inozemne predstave koje bih volio dovesti, Koršunovasov *Hamlet* i jednog berlinskog *Brechta*, koštaju kao pola festivala. Zato ne znam kako ćemo zatvoriti financijsku konstrukciju: bit će, možda, manje predstava, a bojim se da će i kvaliteta stradati ako ne uspijemo dovesti ono što želimo. O najboljim predstavama teško je govoriti jer svake godine neka

Pripremali smo predstavu šest mjeseci i taj rad, s redateljem Larryjem Zapiom i nama ostalima, to je nešto nezaboravno, možda nešto najljepše u mojoj glumačkoj karijeri.

Snimio: Ranko Marković

S. Beckett, *U očekivanju Godota*, HKD Teatar Rijeka, režija Larry Zapia, Alen Liverić i Nenad Šegvić

U Rijeci na okrugli stol dođe kompletna publika nakon predstave, čak i oni koji za predstavu nisu dobili kartu.

predstava na festivalu zablista. Recimo, prošle godine bila mi je jako dojmpljiva *Medeja* bečkoga

Burgtheatra, pa onda taj sjajni redatelj Pipo Delbono, Mađari su standardno briljantni, predstava *Sonja* Alvi-
sa Hermanisa prije

nekoliko godina bila je odlična...

Vratimo se vašem kazalištu. Teatar HKD počeo je s četiri glumca, tri praktikabla i dva reflektora...

- ▶ U samom početku, nakon tih prvih uspjeha, imali smo sreću da smo od grada Rijeke dobivali pristojna sredstva i mogli smo napraviti dvije predstave godišnje. Nažalost, danas to više ne možemo, prostor HKD-a i njegovu tehniku moramo pla-

ćati i kad namirimo hladni pogon, za predstave ostaje vrlo malo. Jako se mučimo, teško se probijamo i mi nismo nikakva konkurencija velikom "Ivanu Zajcu", nego malo kazalište, ali važno za Rijeku. Danas, kada pokušavamo nešto napraviti, mi onda možemo imati najviše pet-šest glumaca u podjeli, honorari su mizerni, ali ljudi koji ovdje rade doista rade iz ljubavi. Vlada prijeteljska atmosfera, nema nasilja i nametanja mišljenja, a ljudi koji su jednom radili s nama žele raditi opet. Radimo gotovo kao obitelj, bez crnih misli i loše energije.

Predstava *Čekajući Godota* pojavila se sredinom 90-ih. Kako objašnjavate energiju koja je iz nje izbijala?

- ▶ Mi smo taj komad tada igrali u prostorijama Filodramatice koja u to vrijeme nije imala grijanje. Te godine *Godot* je igran 96 puta, usred zime, uvijek pred rasprodanim gledalištem. To je nešto nepovljivo. Pripremali smo predstavu šest mjeseci i taj rad, s redateljem Larryjem Zapiom i nama ostalima, to je nešto neza-

boravno, možda nešto najljepše u mojoj glumačkoj karijeri. Sjećam se našega gostovanja u ZKM-u kada su nam zagrebački glumci oduševljeno došli čestitati, sjećam se pokojnoga Ranka Marinkovića koji je došao k meni u garderobu, to su trenuci koji se ne zaboravljaju. Kroz HKD teatar prošli su glumci kojima je to bila prva stepenica u karijeri i oni koji su, kao Pero Kvrgić, teatarske institucije. Na primjer, kada smo pripremali predstavu *Garderobijer*, Pero se prema svima nama, od najstarijih do onih najmlađih, ponašao kao prema sebi ravnima. To je također bio prekrasan rad i ja sam mu na tome zahvalan. Pero je kasnije bio nekoliko puta u žiriju Festivala malih scena i ostao je za nas vezan do danas. Sada smo uposili mladu Tanju Smoje, kao Sonju u predstavi *Ujak Vanja*. Mislim da je to sjajna, darovita djevojka i njezino vrijeme tek dolazi, ako joj budu birali prave uloge koje ona treba igrati.

U doba najstrašnijeg rata pozivali ste na festival i predstave iz drugih sredina bivše države.

- ▶ Rijeka je ipak malo drukčiji grad nego ostali. Ima sreću da ju je zaobišao rat, a osim toga povijesno posjeduje neku mediteransku otvorenost i širinu. Kada sam prvi put doveo predstave iz Beograda, dobivao sam anonimne telefonske pozive i nekakve prijatelje, ali moja motivacija bila je dovesti kvalitetne predstave, bez obzira odakle potjecale, i tu me nitko nije mogao pokolebati. U početku smo, zlu ne trebalo, morali tražiti policijski nadzor, ali u ovih petnaest godina na festivalu se nije dogodila ni jedna jedina provokacija, a izbor predstava koje su dolazile iz Beograda, Skoplja, Ljubljane ili Podgorice pokazale su ovakav koncept opravdanim. Sada predstave iz Beograda gostuju i u Zagrebu i vidim da je danas sve to mnogo lakše i drukčije.

Poznati su i riječki festivalski okrugli stolovi...

- ▶ Nažalost, na tim velikim festivalima, na okruglim stolovima ostaju samo glumci, redatelj, kritičari i još ponetko, a u Rijeci na okrugli stol dođe kompletna publika nakon predstave, čak i oni koji za predstavu nisu dobili kartu. Publika jedva čeka da predstava završi jer žele vidjeti svoje glumce, žele čuti što oni kažu i što kažu drugi o toj predstavi. Doista, ti okrugli stolovi uvijek su živi, neformalni, ponekad polemični i riječki je festival po tome uistinu specifičan. Inače, ono što ja ne volim pa onda to na festivalu i ne organiziram su kokteli i kojekakve večere. I kao glumac nikada na njih nisam išao, a miris hrane nakon premijere dobio bi me do ludila. Ako želimo nešto proslaviti dovoljna je čaša šampanjca ili kakvo piće, a ne hrana. Ne pada mi na pamet trošiti novac na to; radije ću dovesti još jednu predstavu ili kojeg gosta iz svijeta teatra nego organizirati nekakva... najedanja.

Danas se već može reći da ste preskočili puno renomiranije festivale u regiji.

- ▶ Da. Na primjer, novi mađarski teatar prvo je došao u Rijeku, za koju možda nitko od njih nikada nije ni čuo, da bi se kasnije oni etablirali u europskim centrima. Reći ću vam nešto iz životnog i kazališnog iskustva. U našem poslu jako je teško nešto postići, a vrlo lako sve razbacati. Želio sam zadržati visoke kriterije ovog festivala i volio bih da tako bude i kada ja više ne budem vodio Festival malih scena. Uništavanje postignutog nivoa obesmišljava sve ono što ste do tada napravili. Prava predstava publici jako puno znači i razgovarajući s ljudima u Rijeci osjećam kako svi čekaju taj peti mjesec da festival konačno počne. Znam neke ljude koji cijelu godinu štede da bi kupili komplet karata i to je nešto najljepše za festival.

Prava predstava publici jako puno znači i razgovarajući s ljudima u Rijeci osjećam kako svi čekaju taj peti mjesec da festival konačno počne. Znam neke ljude koji cijelu godinu štede da bi kupili komplet karata i to je nešto najljepše za festival.

Snimio: Ivan Fabijan

T. Kushner, *Andeli u Americi*, HKD Teatar Rijeka, režija Larry Zapia, Vedran Milkota i Nenad Šegvić

Vi ste u kazalištu već gotovo 50 godina. Što vidite kad pogledate unatrag?

- ▶ Da se ponovno rodim, ne bih bio glumac. To je težak i zahtjevan posao: nikada se sam sebi nisam divio, a uvijek sam se jako mučio. Teško i sporo pravim svoje uloge i uvijek se bojim što će iz svega toga ispasti. Ali evo, u tih gotovo pedeset godina imao sam sreću da sam igrao puno i radio s dobrim redateljima... Možda mi je u sjećanju ostalo četiri ili pet uloga koje je vrijedilo igrati, a sve drugo sam zaboravio, a ako sam zaboravio znači da i nije bilo vrijedno igranja... Znalo mi se događati da sam na neke predstave u kojima sam igrao išao s takvim otporom da sam razmišljao: »Bože, daj da sada slomim nogu«, samo da to ne

moram igrati. Bilo me je sram nekih predstava, ali nikada nisam vratio ulogu. Današnji mladi glumci puno su slobodniji to činiti i mislim da imaju puno pravo ne igrati ono što misle da ne trebaju. Odigrao sam oko 170 velikih uloga, među njima je bilo svega i svačega, ali na kraju pomislim, kada vidim dobre predstave i sjajne glumce, kako ipak svatko ne može biti glumac i to je živa istina.

Kojih se uloga s radošću sjećate?

- ▶ Iz mladosti se sjećam uloge Don Jere iz *Glorije*, Siniše iz *Gričke vještice* (tada su ljudi autobusima dolazili iz Zagreba gledati našu predstavu), sjećam se Urbana iz *Lede* s Editom Karadole, Svenom Šestakom i Nevom Rošić i to je također bila naša sjajna predstava, koja je igrala dulje od deset godina. Sjećam se svoje uloge u predstavi *Posjet stare dame*, pa Bilija iz *Pet vrsta tišine*, pa Don Zane opet u *Gloriji* i naravno Georgea u *Virginiji Woolf*.

Hamleta nikada nisam igrao, ali sam igrao Estragona u *Čekajući Godota* – bio je to moj glumački Hamlet.

Kakav je vaš glumački kredito, odnosno kakvu biste poruku mogli uputiti mladim glumcima?

- ▶ Svako vrijeme ima svoje zakone, ali u kazalištu postoji i nešto univerzalno. Recimo, ja nikada nisam bio nešto posebno lud za spisateljicom Sarah Kane, ali nedavno sam u Berlinu gledao njezin komad *Očišćenje* i ostao potpuno slomljen nakon te predstave, još dugo sam morao šetati ulicama da dođem sebi. Ne znam objasniti definiciju modernog kazališta, ali pouzdano znam je li vrijedno ono što glumac radi na sceni ili ne. Tako Pero Kvrgić, koji ima više od 80 godina, igra Puka u *Snu Ivanjske noći* i to može proći jednostavno zato što on to dobro radi...

Teško je davati savjete jer svatko sve mora iskusiti na vlastitoj koži. Ono što ipak mogu reći jest da sapunice nisu dobar saveznik ovim mladim glumcima koji u njima igraju. Kazalište je vrlo ozbiljan put u kojem, uz velik trud i rad, rezultati stižu tek naknadno. Tu tišinu iz gledališta koju osjeća glumac kada igra u nekoj drami, to nitko drugi ne može osjetiti. U ime te ljepote, ja sam zahvalan svim ljudima koji su prošli kroz HKD Teatar i kroz Festival malih scena, naravno i onima koji su otišli, kojih više nema, a i jedan dio mene otišao je s njima. Mislim da je u kazalištu važno biti uporan, važno je htjeti i smjeti pa iz toga mora izići nešto vrijedno.

Ono što ipak mogu reći jest da sapunice nisu dobar saveznik ovim mladim glumcima koji u njima igraju. Kazalište je vrlo ozbiljan put u kojem, uz velik trud i rad, rezultati stižu tek naknadno.

Ö. von Horvath, *Priče iz Bečke šume*, HNK Ivana pl. Zajca Rijeka, Nenad Šegvić i Alen Liverić